

[1] "...החרות הצביונית היא אותה הרוח הנישאה, שהאדם, וכן העם בכללו, מתרומם על ידה להיות נאמן להעצמיות הפנימית שלו, להתכונה הנפשית של צלם אלקים אשר בְּקִרְבּוֹ..." (הראי"ה קוק, מאמרי הראיה, עמ' 157)

[2] "...התנאמות מְהֻלָּךְ החיים עם הרוח הפנימית – היא, ורק היא, החרות האמיתית..." (הרב יעקב משה חרל"פ, מי מרום, ו; שכג)

[3] "דימויו של האדם לבוראו מתגלה בחרותו של האדם, בחרות מחשבותיו ובחרות מעשיו. שלילת חרות זו יש בה משום חורבן לעולם כולו. הבריאה משתכללת בחרותו של האדם הציבורי והאומה הישראלית, בחרות העם שנבחר לגלות את החרות האמיתית מתוך מהותו הטבעית הנתונה לו מאת יוצר העולם והאדם.

חרות פירושה – התגלות התביעה הפנימית במציאות המעשית. הגבלת התביעה הפנימית, עצירתה מהופיע בחיים החיצוניים, זוהי העבדות, והחרות מופיעה בקריאת הדרור לקול הפנימי. ביציאת מצרים נצא העם מגלות לחרות אשר הושלמה במעמד הר-סיני, שם נקבעה מהותו הפנימית של העם בכפיית הר כגיגית, שם הוסרו הכבלים מעל העם הנבחר ורוחו השיג את חרותו.

כל אדם וכל חי נמצאים בכל עת תחת אונס החוקים הביולוגיים, אולם בכך לא ניטלה חרותם, כי כזאת היא בריאתם. לפיכך, ישראל אשר נבחרו לקבלת תורה היו אנוסים לקבלה, האונס הפנימי הוא שהביא לחרות רוחו של העם, להתאמתו לטבע בריאתו. אונס חיצוני הוא הנקרא אונס, ואין אונס פנימי נקרא אונס. מתוך כך בכל יום נברך שלא עשני עבד' ובכל עת נמשיך במלוא חרותנו את עבדות ריבון העולמים. עבדי ד' ולא עבדים לעבדים"

(שיחות הרב צבי יהודה, מועדים ב, עמ' 129-130)

[4] "הולכת היא התרבות, מתבסמת היא האנושיות, חשה היא יכולת לעמוד על רגלי עצמה במעמדה הרוחני, ועל כן היא תפצה להינתק מכל כבל של מסורת. אבל היא מנסה כוחה לקום בעוד לא נגמלה עדיין, לא בוגר עדיין כוחה, והאוצר הגדול של המסורת לא פותח לפניה, ולא תריקה אל תוכה את כל תילו הגדול. על כן לא תדע מנוחה, אשר תוכל לבוא לה רק במלוא צבאה, כאשר כל הטוב והאמת שבמחשגי המסורת תסגל לה, ועוד תחפוץ לישא אבר למעלה מזה הרבה מאד. אז יבוא תור החופש האמיתי בעולם, שפנים אחרות לגמרי יהיו לו. חופש שלא שלילה, קלות-ראש, גאושים וְשִׁטְנוֹת יהיו סימניו, כי אם חופש שאור ביטחון, גבורה, ועושר-קודש יגלו אופקים חדשים..." (הראי"ה קוק, שמונה קבצים, ג; צא)

[5] "חרות המחשבה היא באמת אור העולם, אבל צריכים להבדיל בִּינָה וּבִינָה חורבן המחשבה, שהוא חושך העולם, שרק חוט-השערה מבדיל בין שני ההפכים הללו בתוארם החיצון, ותהומות אין-קץ מבדילים את מהותם הפנימית" (הראי"ה קוק, שמונה קבצים, א; תשצח)

[6] "...אין לך אדם שאִינוּ משועבד לדעות ומידות ותכונות קדומות, המשפילות את הדר נפשו. ולפעמים יש שמה שהוא קורא בְּשֵׁם 'חרות' אִינוּ כי אם שְׁעֵבֵד לְאִיזָה מצב קדום, גרוע ושפל. על כן בעין פקוחה צריך האדם להתבונן על מהות החרות בשעה שהוא שואף אֶלֶיהָ, למען לא תתחלף לו העבדות השפלה בְּחָרֹת" (הראי"ה קוק, אורות הקודש, ג; קמב)

"המחשבה על דבר חופש הדעות אי אפשר לה להיות נקלטת בתור מחשבה מוסרית כי אם בְּעֵת שהאדם הוא עסוק בְּהִינּוֹן הדעות וּבִירוּרָן, שאז החופש דרוש לו. אבל בכל הזמנים שהאדם חי חיים של רגש, וקל וחומר חיים של דמיון, או שאר חישות חומריות, הוא מוכרח להיות אסור באיזה חוג של דעות קדומות, הכל אחד אם הן דעותיו שקדמו, או דעות מקובלות. וממילא מובן, שפל חופש של דעות בחיים ההמוניים התדירים הוא עֲנֵן שאין לו כל מובן, ויאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה..." (הראי"ה קוק, שמונה קבצים, ב; לט)

[7] "...הצורה השלמה של החרות באה בהיותה נכרכת עם העבדות, שאז ימצא האדם בנפשו השלטון הגמור הראוי לבן חורין באמת, המושל גם כן על הגדול שבכוחות שהוא כח החרות עצמו" (הראי"ה קוק, עולת ראייה, ב; רפט)

[8] "הטוענים בעד הטבע וחופשיות האדם, שוכחים שהרוחניות שבאדם ובעולם יש לה גם טבע, והיא מבקשת גם כן את חופשה. וחופש הרוחניות וטבעיותה הוא הבסיס של המוסר והתורה". (הראי"ה קוק, שמונה קבצים, א; תקנב)

[9] "אי אפשר לבוא למדרגת הקדושה העליונה כי אם על ידי מחשבה חופשית לגמרי. ואי אפשר להמחשבה שתהיה חופשית כי אם אחרי התיקון הגמור של המעשים והמידות בתשובה גמורה מאהבה. כי כל זמן ששָׁמַץ הַרְשָׁעָה מוֹנַח בְּלֵב, הרי הוא משעבד את המחשבה להרע, ויאמר נְבִל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים! (תהלים יד, א; נג; ב), ולהגן על עצמו מעומק רָשָׁע זה, מוכרח הוא להיות קשור באיזה קשר עבדותי של ציור אמונה שפל לפי ערכו, כי אם יאמר להשתחרר מקישור עבדותי של קדושה יקפוץ עליו הרוגז של קישור העבדותי של הרשעה והקפירה, ולא יהיה חופשי כלל, כי אם משועבד לְיִצְרוֹ הרע, ולהרשעה הכללית שבעולם. על כן צריך כל מתנהל בדרכי ההשגות הבהירות להיות תמיד עוסק בתשובה, ומזכך את נפשו מכל סִיג, כדי שיוכל להיות בן-חורין באמת, ויעלה במעלות הקודש של אור החכמה העליונה" (הראי"ה קוק, שמונה קבצים, ב; קטז)